

หลักกฎหมายควรรู้

“กรณีข้าราชการได้กระทำการประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง”

ในปัจจุบันนี้ บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ มีกรณีการกระทำผิดวินัยในหลายฐานความผิด โดยหนึ่งในฐานความผิดนั้น คือ ความผิดฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งความผิดฐานนี้ ทุกท่านคงจะมีข้อสงสัยว่า หลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการจะเป็นความผิดฐานนี้ มีอะไรบ้าง และมีตัวอย่างกรณีใดบ้างนั้น ซึ่งจุลสารฉบับนี้จะได้อธิบายให้ทุกท่านเข้าใจถึงข้อสงสัยดังกล่าว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๘๕ บัญญัติว่า การกระทำผิดวินัยในลักษณะดังต่อไปนี้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๔) กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง

“การประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง” เป็นการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงสำหรับข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งแม้กฎหมายแต่ละฉบับไม่ได้กำหนดลักษณะของพฤติการณ์ไว้เป็นการเจาะจงว่าลักษณะหรือพฤติการณ์อย่างไรเป็นประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงก็ตาม

การประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง มีหลักในการพิจารณา ดังนี้

๑. เป็นการกระทำที่ทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ พิจารณาโดยคำนึงถึงตำแหน่งหน้าที่ราชการประกอบพฤติการณ์ในการกระทำ

๒. เป็นการกระทำที่สังคมรังเกียจ หรือเป็นที่รังเกียจของสังคม พิจารณาโดยพิเคราะห์ถึงความรู้สึกของประชาชนทั่วไป ขนบธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรมอันดี หรือตามธรรมเนียมของทางราชการว่ามีความรังเกียจต่อการกระทำนั้น ๆ ว่าเป็นความประพฤติชั่วเพียงใด หรือไม่

๓. เป็นการกระทำโดยเจตนาชั่ว พิจารณาเจตนาที่แท้จริงในการกระทำ หรือเป็นการกระทำที่เกิดจากความชั่วในจิตใจหรือไม่

ตัวอย่างกรณีความผิดฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เช่น

๑. กรณีเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะเดินทางไปราชการ ตลอดจนเงินอื่นใดที่ทางราชการให้สิทธิขอเบิกจ่ายได้ โดยทำการขอเบิกเป็นเท็จด้วยเจตนาทุจริตฉ้อโกงเงินของทางราชการเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง (มติ ก.พ. ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ว ๘ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๖)

๒. กรณีทุจริตในการสอบ ข้าราชการที่ทำการทุจริตหรือพยายามทุจริตในการสอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือกเพื่อเลื่อนตำแหน่ง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง (มติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๔๐๑/ว ๕๐ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๑๑)

ดังนั้น มาตรการนี้ จึงเป็นการนำเอาเรื่องเกี่ยวกับความประพฤติส่วนตัวของข้าราชการ เข้ามาเป็นข้อกำหนดวินัยด้วย เนื่องจากข้าราชการเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชน หากข้าราชการมีความประพฤติไม่ดี ไม่รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน ประชาชนอาจเสื่อมศรัทธาข้าราชการ ซึ่งจะทำให้การบริหารประเทศไม่ราบรื่น จึงกำหนดให้ ข้าราชการต้องรักษาชื่อเสียงและรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน โดยไม่กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็น “ผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง”

อุทธรณ์ควรฟัง

ทำงานด้วยใจ ไม่ให้... ไม่รับ...

การที่ข้าราชการเรียกรับหรือรับของขวัญ ของกำนัล หรือประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ใช่จากการปฏิบัติหน้าที่ราชการก็ตาม ก็อาจเข้าข่ายเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงดังเช่นอุทธรณ์ที่ได้นำเสนอในฉบับนี้

อุทธรณ์ในเรื่องนี้ นาย A เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ได้อาศัยโอกาสจากการที่ตนเองมีหน้าที่ปฏิบัติงานให้แก่เลขาธิการรัฐมนตรีของกระทรวงแห่งหนึ่ง ทำให้ทราบว่า จะมีการดำเนินการโครงการใดบ้าง แล้วนำไปอ้างอิงกับผู้รับเหมาก่อสร้างของบริษัทแห่งหนึ่งว่า สามารถช่วยเหลือให้ได้รับการประมูลโครงการของทางราชการ โดยขอเงินจำนวนหนึ่ง เพื่อเป็นค่าดำเนินการ จนผู้รับเหมาหลงเชื่อและมอบเงินให้ไป ทั้งที่ความจริงแล้วนาย A ไม่ได้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการใด ๆ แต่ต่อมาผู้รับเหมาไม่ได้รับการประมูลโครงการ จึงได้ติดตามทวงถามเงินคืนจากนาย A แต่ก็ไม่สามารถติดต่อได้ จึงมีการร้องเรียนเรื่องนี้ไปยังต้นสังกัดของนาย A จนนำไปสู่การดำเนินการทางวินัย เป็นเหตุให้นาย A ถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ และได้มายื่นอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ ก.พ.ค.

กรณีนี้ ก.พ.ค. พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่นาย A ได้อาศัยโอกาสที่ได้ปฏิบัติงานให้แก่เลขาธิการรัฐมนตรี ทำให้ได้ทราบว่า กระทรวงหรือกรมใดจะมีการดำเนินโครงการใดบ้าง แล้วกระทำการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายในเรื่องนี้ แต่โดยที่นาย A ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ของทางราชการ และไม่ได้เป็นผู้ที่มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาหรืออนุมัติงบประมาณของทางราชการ พฤติการณ์จึงไม่ถือเป็นการกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการอันจะเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

แต่อย่างไรก็ดี การแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย โดยเรียกรับเงินจากประชาชน บุคคลทั่วไป เป็นการกระทำที่สังคมรังเกียจ อันทำให้เสื่อมเสียต่อชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ รวมทั้งเสียหายต่อชื่อเสียงของทางราชการเป็นอย่างยิ่ง พฤติการณ์ของนาย A จึงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานกระทำการอันได้ชื่อว่า เป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง และโดยลักษณะของการกระทำมีความร้ายแรงใกล้เคียงกับการทุจริตต่อหน้าที่ การลงโทษไล่นาย A ออกจากราชการจึงถูกต้องและเหมาะสมกับกรณีความผิดแล้ว ก.พ.ค. จึงวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์

คดีนี้ จึงเป็นอุทธรณ์ที่ดีสำหรับข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่ว่าจะสังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด นอกเหนือจากความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบและจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่แล้ว ยังจะต้องประพฤติปฏิบัติและดำรงตนอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่สังคม ให้สมกับเกียรติและศักดิ์ศรีของตำแหน่งหน้าที่ของตน การที่กฎหมายไม่ได้ให้ความหมายของ “การประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง” หรือให้ลักษณะของพฤติการณ์ไว้เป็นทางการเฉพาะเจาะจง ก็เพื่อให้เป็นดุลพินิจของผู้มีอำนาจหน้าที่จะพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเป็นรายกรณี เช่น ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้กระทำผิด ประกอบกับ “พฤติการณ์” ที่เกิดขึ้นว่า พฤติการณ์นั้นได้ทำลายความไว้วางใจของประชาชน ทำลายความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนหรือทำลายเกียรติและศักดิ์ศรีในตำแหน่งหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและศีลธรรมอันดี เป็นผู้ที่สังคมยกย่องให้เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมอย่างน้อยเพียงใด

ถามมา ?

วินัยขอตอบ !

น้องดินดี : ผมมีคำถามจะมาถามพี่วินัยครับ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนำทรัพย์สินของทางราชการออกไปจากสำนักงาน เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว โดยทรัพย์สินดังกล่าวเสื่อมสภาพไปแล้ว จะเป็นความผิดวินัยหรือไม่ครับ และหากเป็นความผิดวินัยจะเป็นความผิดฐานใด และมีโทษอย่างไรบ้าง รบกวนพี่วินัยช่วยยกตัวอย่างประกอบด้วยนะครับ

พี่วินัย : คำถามนี้ดีมากเลยนะครับน้องดินดี พี่วินัยจะขอยกตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) กรณีทรัพย์สินของทางราชการ แม้จะเสื่อมสภาพถ้าลักไปก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แบบนี้ครับ

นาย A ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ดำเนินการจัดทำกิจกรรม ๕ ส. (แนวความคิดจัดระเบียบในสถานที่ทำงาน เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี มีความสะดวก สะอาด และปลอดภัย มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย อันจะทำให้การทำงานเป็นไปอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพ) มีหน้าที่ทำลายเอกสารที่ไม่ใช้ และเก็บรวบรวมครุภัณฑ์ที่เสื่อมสภาพเพื่อปลดระวาง โดยนาย A ได้ยอมรับกับผู้บังคับบัญชาว่า ได้นำครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ ออกไปจากบริเวณสำนักงานจริง โดยมีได้รับมอบหมายหรือได้รับอนุญาตจากผู้ใด แต่อ้างเหตุผลว่า คอมพิวเตอร์เครื่องดังกล่าวมีข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับการรักษาการตลาดที่สำคัญ และยังไม่ได้ออนย้ายไปไว้ในเครื่องใหม่ จากนั้นนาย A จึงได้ทยอยนำทรัพย์สินบางส่วนมาคืน

กรณีดังกล่าวนี้ ก.พ.ค. ได้มีคำวินิจฉัยว่า การที่นาย A นำคอมพิวเตอร์ที่เตรียมส่งให้พัสดุดัดจำหน่ายเนื่องจากใช้งานมานาน และทรัพย์สินอื่น ๆ ของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว การกระทำดังกล่าวของนาย A แสดงให้เห็นว่ามีเจตนาชั่วอันเป็นการเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการและเป็นการกระทำที่สังคมรังเกียจอย่างยิ่ง การกระทำของนาย A จึงเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ การที่ผู้บังคับบัญชาได้มีคำสั่งลงโทษปลดนาย A ออกจากราชการจึงถูกต้องเหมาะสมแก่กรณีแล้ว

อ้างอิง/ที่มา

๑. หลักกฎหมายควรรู้

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. คู่มือการดำเนินการทางวินัย ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ (มีนาคม ๒๕๕๓) (หน้าที่ ๔๖ - ๔๙). สืบค้น ๕ กันยายน ๒๕๖๕, จาก https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/kaardameninkarthangwinay_taam_phrb.2551.pdf

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ว ๘ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๖ เรื่อง การลงโทษข้าราชการที่กระทำผิดวินัย กรณีเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะเดินทางและเงินอื่นในทำนองเดียวกันเป็นเท็จ. สืบค้น ๕ กันยายน ๒๕๖๕, จาก https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/circular/w8-2536_0.pdf

- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๔๐๑/ว ๕๐ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๑๑ เรื่อง การลงโทษข้าราชการที่กระทำผิดวินัย กรณีทุจริตในการสอบ. สืบค้น ๕ กันยายน ๒๕๖๕, จาก https://otepc.go.th/images/00_YEAR2562/02_PTT/02_IT/document/2008_01_06_17_50_28_463.pdf

- สำนักงานศาลปกครอง. ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง อ้างไม่มีพยานรู้เห็น... เป็นผิดวินัยอย่างร้ายแรง. สืบค้น ๒๖ กันยายน ๒๕๖๕, จาก https://admincourt.go.th/admincourt/upload/webcms/Academic/Academic_130919_142921.pdf

๒. อุทาหรณ์ควรฟัง

- คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม. จุลสาร ก.พ.ค. News (ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ : ตุลาคม ๒๕๖๔ - มกราคม ๒๕๖๕) เรื่อง ทำงานด้วยใจ ไม่ให้... ไม่รับ... (หน้าที่ ๙). สืบค้น ๕ กันยายน ๒๕๖๕, จาก <https://mspc.ocsc.go.th/sites/default/files/2022-02/mspcNews1-65-compressed.pdf>

- สำนักงานศาลปกครอง. ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง อ้างไม่มีพยานรู้เห็น... เป็นผิดวินัยอย่างร้ายแรง. สืบค้น ๒๖ กันยายน ๒๕๖๕, จาก https://admincourt.go.th/admincourt/upload/webcms/Academic/Academic_130919_142921.pdf

๓. ถ้ามมา ? วินัยขอตอบ !

- คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม. เรื่อง ทรัพย์สินของทางราชการแม้จะเสื่อมสภาพถ้าลักไปก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง. สืบค้น ๕ กันยายน ๒๕๖๕, จาก <https://mspc.ocsc.go.th/2019/09/6010181>